

Det Kongelige Miljøverndepartement
Pb 8013 Dep
0030 Oslo

Deres ref:
98/1350-N/HE

19.12.2001
01/348.2-1

Høringssvar - Høring av nytt direktiv 2001/18/EF om utsetting av genmodifiserte organismer i EU

Vi setter stor pris på å få anledning til å frembringe våre synspunkter på dette direktivet. GMO har skapt store utfordringer også for næringsmiddelindustrien. Sålangt har utfordringene vært knyttet til import av råvarer som skal videreføres i Norge for anvendelse i næringsmidler. Våre medlemmer har sålangt ikke ønsket å gå inn i produksjon av næringsmidler som inneholder GMO eller genmodifisert materiale. Dette er grunnet i skepsisen til GMO og genmodifisert mat blant forbrukerne. Imidlertid ser vi for oss at fremtiden kan frembringe GMO som har kvalitetsegenskaper som vil være interessante for forbrukerne. GMO som allerede er på markedene utenfor Norge, har først og fremst egenskaper som er fordelaktige for råvareprodusentene, ikke forbrukerne.

Utfordringen for våre medlemmer er å importere råvarer som er "GMO fri". Dette krever stor innsats, da segregering av genmodifisert og ikke-genmodifisert vare på verdensmarkedet ikke er god nok. I tillegg kommer vanskelighetene rundt fremskaffing av god dokumentasjon på GMO-status i råvarene. Forholdet til "forurensing" med GMO i ikke-genmodifisert råvare er i denne sammenheng meget problematisk. Imidlertid har industrien funnet fram til løsninger med næringsmiddeltilsynet som sålangt fungerer, men det er et stort behov for harmonisering av dokumentasjonskrav og sporbarhet over landegrensene.

Vi er klar over at de utfordringer vi står overfor, i stor grad må "løses" innunder *forordningen om genmodifisert mat og fôr*. Men vi ønsker likevel å komme med noen kommentarer som bl a gjelder forholdet mellom foreliggende direktiv og *forordningen om genmodifisert mat og fôr*. Det er behov for å se direktivet og forordningen i sammenheng.

A. Kommentarer til høringsbrevet

1. Innledning

Direktivet er EØS-relevant. Vårt synspunkt er at vi ønsker hele direktivet implementert i norsk regelverk. Ved gjennomgang av direktivet har vi konkludert med at dette er et godt direktiv, som burde være akseptabelt for Norge. Det synes å gi medlemslandene rett til å

kunne si nei til utsetting og markedsføring i eget land, selv om Kommisjonen eller andre medlemsland sier ja. Det synes å være slått fast i direktivet at man innser at iallfall miljørisiko kan være forskjellig i ulike regioner. Dette har selvfølgelig sammenheng med variasjoner i biotopene. Men det kan også synes som om de såkalte *other legitimate factors* i risikohåndteringen kan resultere i ulike tiltak i forskjellige land. Slike nasjonale rettigheter synes ikke å gjelde for genmodifisert mat og fôr. Det kan derfor stilles spørsmålsteget ved om *forordningen om genmodifisert mat og fôr* tar hensyn til de nasjonale rettigheter som ligger i Cartagena-protokollen.

En implementering av direktivet vil få relativt store konsekvenser for hvordan Norge skal håndtere GMO og produkter bestående av GMO:

- Mulige behov for endringer av genteknologiloven
- Nye krav til "notifikasjoner" (søknader)
- Nye krav til risikovurderinger
- Nye rutiner for kommunikasjon, samarbeid, utveksling av "notifikasjoner" mellom Norge, Kommisjonen og medlemslandene
- Utvikling av et profesjonelt, harmonisert tilsyn med etterlevelse av regelverket

2. Direktivets innhold

I norsk lovgivning er hensynet til bærekraft og samfunnsnytte inkludert ved siden av helsemessige- og miljømessige konsekvenser. På bakgrunn av de krav som stilles til risiki som skal vurderes, samtidig som etiske vurderinger skal foretas, mener vi at bærekraft- og samfunnsnytte-hensynet er godt ivarettatt i det foreliggende direktivet. I forhold til GMO eller produkter av GMO som markedsføres som mat, viser vi dessuten til formuleringen "protection of human life" i formålet til den "nye matforordningen" som snart skal vedtas i EU, og som er EØS-relevant.

B. Kommentarer til direktivets bestemmelser

Forordet og Artikkel 4:

(41): Det skal utarbeides et system for identifikasjon av GMO-er. Dette er svært viktig.

(42) og artikkel 4, 6: Det skal være sporbarhet gjennom alle ledd. Dette er en utfordring. Det må presiseres hvilke krav og forventninger man har til sporbarhet. Dette har vi spilt inn i en rekke sammenhenger, og vi har vært inne på det innledningsvis. Ytterligere kommentarer kommer nedenfor under merking.

Artikkel 13 "Notifiseringsprosedyre"

"Notifisering": Før et GMO produkt markedsføres, skal det "notifiseres" til kompetent myndighet i medlemslandet. Hvem skal i så fall være kompetent myndighet i Norge? Et resymé av "notifikasjonen" skal sendes til Kommisjonen og medlemslandene. Å få på plass rutiner for kommunikasjon og behandling av "notifikasjoner" må løses.

"Miljørisikovurdering": Det står at "notifikasjonen" skal inneholde en "miljørisikovurdering". I henhold til EU's *forslag til forordning på genmodifisert mat og fôr*, skal all GMO til mat og fôr godkjennes under denne forordningen. Det betyr at når man snakker om "miljørisikovurdering" i direktiv 2001/18/EF dreier det seg om utsetting av GMO og GMO som ikke skal markedsføres som mat eller fôr. I definisjonen av "miljørisikovurdering" skal både helserisiki og miljørisiki vurderes. Men det står også at det

er utsetter/markedsfører som står ansvarlig for risikovurderingene. Det kan synes som en vurdering av helserisiko i denne sammenheng gjelder helserisiko knyttet til eksponering med GMO under håndtering og bearbeiding av GMO?

Risikovurdering/risikohåndtering GMO mat og fôr: Hvis en genmodifisert tomat skal markedsføres som mat til folk, skal både miljø- og helsekonsekvenser vurderes i henhold til *forlaget til forordning på genmodifisert mat og fôr*. Tomatfrø kan fortsatt være spiredyktige, etter at de har gått gjennom vår fordøyelse. I tillegg kan tomaten utgjøre en helserisiko. European Food Safety Authority er tildelt et ansvar for utføring av vurderinger av helserisiki. GMO mat og fôr godkjennes av Kommisjonen, og gjelder da for hele EU.

Under denne forordningen synes det ikke å være mulighet for forskjellig risikohåndtering i ulike medlemsland. Det kan synes som om ansvaret for vurdering av helserisiko og risikohåndtering, blir forskjellig ettersom man står overfor en GMO til mat og fôr, eller GMO til utsetting og til markedsføring som annet enn mat og fôr.

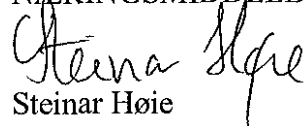
Merking: Det står at det i merkingen tydelig skal gå fram, at GMO er tilstede. Formuleringen "this product contains genetically modified organisms" skal enten stå på merkingen eller i medfølgende dokumenter. På annet sted i direktivet (artikkel 21, 2.) er forholdet til "akseptabel forurensing" omtalt. En grenseverdi for innhold av GMO i ikke-GMO vare skal fastsettes. Dette er helt sentralt. Det er forholdene rundt "forurensing" som har vært en utfordring for våre medlemmer i forhold til etterlevelse av norsk regelverk.

Sporbarhet: En "korrekt" merking forutsetter et godt system for sporbarhet. Det forutsetter også at handelssystemene tar et ansvar for segregering av modifisert og ikke-modifisert vare. Sporbarhet krever dokumentasjon. Men da bør krav til dokumentasjonen standardiseres og det må også føres tilsyn med etterlevelse. Hva som er mulig å få dokumentert når det gjelder innhold av GMO idag, varierer. Dette er forhold medlemmer hos oss har erfart. Når det gjelder ansvar for sporbarhet må prinsippet være: "The basic requirement must be that throughout the supply chain, operators must ensure that relevant information is available one step up and one step down the supply chain."

God Jul

Vennlig hilsen

NÆRINGSMIDDELBEDRIFTENES LANDSFORENING

Steinar Høie